

Nr 115.

Av herr **Jonsson** i Skedsbygd, *angående lagstiftning till förhindrande av spekulation och kapitalinvestering av icke jordbrukare i jord och skog.*

Bibehållande av en självständig, ekonomiskt stark bondebefolkning har i alla tider ansetts vara ett statens intresse. Behovet av att främja bildande av nya självständiga jordbruk har av riksdagen beaktats, liksom vid tillfällen av ekonomiskt svåra tider statsmakterna vidtagit åtgärder för att befintliga sådana jordbruk kunnat bibehållas. I våra landsbygdskommuner utgöra ju i stor utsträckning dessa jordbruk den bärande grunden för kommunernas ekonomi. Är jordbrukets bärkraft svag, blir det kommunala skatteunderlaget ansträngt och jordbrukarna själva berövas den ekonomiska stabilitet, som gör att de kunna rida ut den ekonomiska krisen. Driftsinskränkningar måste ske, vilket i sin tur drabbar jordbrukets arbetare. Dessa måste genom kommunens och statens försorg beredas arbete eller åtminstone nödtorftig försörjning, vilket förhållande åter verkar ytterligare tyngande.

En självvägande och i möjligaste mån ekonomiskt stark bondebefolkning utgör även en konjunkturutjämnande eller om jag kanske skulle använda uttrycket ekonomiskt stabiliserande faktor av högt värde.

Ett eller annat dåligt år får inte samma inverkan på jordbrukets drift, som förhållandet är vid industrien. Under det att jordbrukarna under alla förhållanden fortsätta att så, skörda och fullfölja driften har industrien rätt att inskränka driften och avskeda sina arbetare. Inskränkningar i driften för jordbrukets del drabbar kanske i första etappen de förbättrings- och underhållsarbeten, som jordbrukaren utför under de tider då inkomsterna äro tillräckliga härför. Ja, dessa arbeten torde i stor utsträckning utföras just under tider av relativt god arbetarettillgång, vilka medfölja en lågkonjunktur.

Som ovan anförts ha statsmakterna därför vidtagit åtgärder dels för bibehållande av redan befintliga sådana jordbruk, dels för att underlätta tillkomsten av nya sådana. Jag syftar exempelvis på lagstiftningen till förhindrande av att bondejord övergår i bolags händer samt jordbruksegnahemsverksamheten.

De senaste årens utveckling på penningmarknadens område, med de låga räntesatser, som varit rådande, och med utsikter till ett fortsatt lågt ränteläge, ha emellertid medfört att en hel del rena spekulationsköp på jordbruksfastigheter kommit till stånd. Särskilt sådana fastigheter, där jordbruket är av mindre betydelse och där skogsareal och skogstillgång utgöra huvudparten av fastighetsvärdet, äro i detta fall eftersträfvade spekulationsobjekt. Köpare kunna vara virkeshandlare eller tjänstemän, som önska placera sina besparingar i dessa fastigheter, dels i många fall andra kapitalstarka personer, som i ren spekulation placera penningar i dessa fastigheter.

Oftast äro dessa personer bosatta i närmaste stad och ha inget annat intresse av fastigheten än att densamma skall lämna så mycket som möjligt i avkastning på det nedlagda kapitalet.

Under sådana förhållanden kommer jordbrukets skötsel ofta i andra rummet. Den lilla arrendesumma, som erhålles för jordbruket, räcker i de flesta fall icke till att underhålla eller eventuellt uppföra nya byggnader, ännu mindre till att utföra de förbättringar, som kunna vara erforderliga å jordbruket. Under sådana förhållanden försämras jordbruket allt mer och mer. Det är i många fall endast en tidsfråga när detta kommer i ett sådant tillstånd av förfall, att fortsatt brukning av detta icke med ekonomisk fördel kan ske. Under det att å ett självständigt jordbruk sysselsättning året runt kan beredas arbetsfolket, därigenom att arbetet under vinterhalvåret överflyttas till skogen, ske nu avverkningarna i de flesta fall i större poster med många års mellanrum. Arrendatorn blir i avsaknad av de kôrslor, som successivt skulle ge honom möjlighet att under vinterhalvåret skaffa sig erforderliga inkomster, och nödgas för vintern avskeda överflödigt arbetsfolk.

Härtill kommer att jordbruk av denna beskaffenhet icke kunna lämpligen drivas utan stöd av skog. Skogsarbete och jordbruksarbete komplettera varandra och i regel bliva jordbrukare med erforderlig skogsmark härigenom ekonomiskt oberoende. I många fall kanske man kan driva den satsen att endast denna kombination gör det möjligt för dessa jordbrukare att existera. För Norrland och vissa delar av Svealand finnes redan en lagstiftning, som riktar sig mot väsentliga delar av de missförhållanden, som här berörts.

Då inom vissa områden på småländska höglandet, där förhållandena äro sådana jag ovan skisserat, under de senaste åren allt flera och flera fastigheter övergått till icke jordbrukare, har jag ansett det nödigt att redan nu fästa riksdagens uppmärksamhet även på detta förhållande.

I samband härmed kan jag icke underlåta att påpeka, att i dessa trakter det även förekommer att jordbruk med skogsmark, som förvärvats av icke jordbrukare, styckas på så sätt, att jordbruket med en mindre areal skogsmark frånskiljes och försäljes. Även härigenom kan i en del fall befaras, att jordbruket bliver så ekonomiskt svagt, att detsammans drivande ekonomiskt omöjliggöres.

Även förtjänar erinras om att behovet av skog för självständiga jordbruk icke bör alltför snävt avgränsas. Den skog, som icke får avstyckas, bör inte få begränsas till att bara omfatta erforderligt byggnadsvirke och bränsle, utan bör lämna ägaren tillfälle att under vinterhalvåret genom försäljning skaffa sig medel för de nödiga utgifternas täckande.

Det bör icke längre få fortgå så, att under det att riksdagen år för år anslår medel till upprättande av självständiga jordbruk samt till stöd åt redan befintliga sådana, pågår denna diametralt motsatta utveckling utan att statsmakterna ingripa däremot.

Att här föreslå direkta åtgärder för åstadkommande av åtgärder, avseende hämmande av de skadliga verkningar av denna övergång av jordbruk från att vara självägande till att bliva svaga arrendebbruk, torde kanske vara svårt.

Härför torde erfordras en ingående undersökning. I fråga om avskiljande av skogsmark från ett jordbruk, torde en lagstiftning emellertid icke vara svår att utforma. När det gäller att förhindra att jordbruksegendomar övergå i andra händer än sådana där ägaren är bosatt på gården och beroende av dess inkomst, ställer sig emellertid problemet betydligt svårare, såvida man inte vill gå in för ett snävt förbud för icke jordbrukare att äga fastighet av denna art. De svårigheter, som härmed äro förknippade, få emellertid icke avhålla statsmakterna från att vidtaga effektiva åtgärder.

Inom riksdagen ha de senare åren dryftats svårigheterna för en arvtagare, där dessa äro flera, att kunna ensam övertaga jordbruket, när föräldrarna träda ifrån. Den spekulation, som numera bedrivs med jordbruksfastigheter av denna art, utgör enligt min uppfattning en av de faktorer, som driva upp fastighetspriserna och som i icke ringa grad inverka försvårande för en eventuell arvtagare.

Under åberopande av vad som anförts hemställes,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning om lagstiftning avseende att förhindra spekulation och kapitalinvestering av icke jordbrukare i jord och skog och främjandet av jordens bevarande i den jordbrukande befolkningens händer.

Stockholm den 20 januari 1938.

Arvid Jonsson.

I motionens syfte instämma:

Aron Gustafsson,
Lekåsa

Johan Johansson,
Tväråselet.

Harald Andersson,
Dunker.

Per Persson,
Norrby.

J. V. Pettersson,
Norregård.

Ivar Johansson,
Mysinge.

Th. Gardell.

Albin Eriksson.
